

**Uvodno razmišljanje
ob 50. jubileju knjižnice**

Danes je prazničen dan. Na predvečer Prešernovega rojstnega dne je bila pred petdesetimi leti ponovno obujena knjižnica v Škofji Loki. Moje razmišljanje naj bo vezilo k temu slovesnemu jubileju!

Zgodovina pisave je zgodovina človeka. Spoznanje, da je potrebno nekaj označiti, trajno vtisniti, ohraniti, je rodilo pisavo. Pisava je najbrž najvažnejše odkritje v zgodovini človeštva. Predajanje informacij ne more več biti vezano samo na ustno izročilo, človek je vseskozi hotel, želel in iskal način, kako bi to ohranil in prenesel drugemu kot sporočilo. Tako sledimo najstarejše zapise v 3200–3100 pr. Kr. v Egiptu (paleta kralja Narmerja) in v prastarih mezopotamskih mestih kot npr. Uruk (Sumerci, Akadci, predniki Asircev in Babiloncev), kjer so našli veliko glinastih ploščic, pisanih v pisavi, iz katere se je kasneje razvil klinopis. Na tisoče glinastih ploščic je bilo spravljenih v posebnem, zanje določenem prostoru. Torej je že takrat človek zapisano skrbno zbiral in hranil. Kolikšno vrednost je pripisoval zapisanemu, jasno kaže primer Aleksandrijske knjižnice Muzeion iz 3. stol. pr. Kr., ki je pred požarom štela okrog 700.000 zvitkov. V teh zgodnjih obdobjih so knjižnice pravzaprav dvorne zakladnice, ki čuvajo največje dragocenosti.

Zamisel prve javnosti namenjene knjižnice srečamo pri Rimljanih. Oče zamisli je Julius Cezar. Nosila je naziv Aula Li-

bertatis, kar pomeni Veža svobode. Razkošno opremljena je stala poleg Foruma.

Če jim še sledimo skozi čas, srečamo še samostanske knjižnice, ki so ohranjale duhovno kulturo v dragocenih rokopisnih zapisih skozi vso zgodovino. Dvorne knjižnice so okras bogatih in privilegiranih. Univerzitetne knjižnice pa so že nosilke znanja in učenosti, namenjenega širšemu krogu izobražencev. Kasneje srečujemo že nacionalne, študijske knjižnice. Nacionalna prebujenost sredi prejšnjega stoletja pa vzpodbudi rast narodnih čitalnic. Knjižnica postaja vse bolj odprta, namenjena širšemu krogu bralcev, postaja javna. Kaj pojem knjižnica pove človeku in kaj nam danes pomeni knjižnica?

Danes stroka definira knjižnico kot kulturno izobraževalno ustanovo, ki ima nalogo zbirati, hraniti, strokovno obdelati in dajati v uporabo bralcem knjigo in drugo knjižnično gradivo (poleg knjige še periodika, AVG, muzikalije, kartografsko in slikovno gradivo, drobne tiske, mikrofилme, filmske trakove, računalniške diskete idr.). To je pač suhoparna strokovna definicija, za katero pa se skriva razsežna in bogata vsebina.

Vatikanski knjižničar, Slovenec po rodu, g. Ivan Rebernik govori o knjižnici z veliko vznesenostjo. Trdi, da je knjižnica stičišče vseh kultur in civilizacij. Prav zato je v njej doma največ demokracije, saj na knjižnih policah enakovredno ležijo druga poleg druge knjige – plod najrazličnejših človekovih razglabljanj, razmišljanj, nazorov, spoznanj in dejanj. Na voljo so prav vsem ljudem, ne glede na njihovo nacionalno, idejno,

socialno, versko ali rasno pripadnost. Torej iz tega sledi, da so knjižnice last vsega človeštva. Irec Bernard Shaw, angleški pisatelj, imenuje knjižnico spomin človeštva.

In res – res je še bolj univerzalno zajeto vse znanje, vedenje, vsi najzlahnejši sadovi človekovih prizadevanj in razmišljanj, videnj in vizij: od poezije, dramatike, filozofije tja do najzahtevnejših znanstvenih razprav?!

V katero ustanovo še bolj sproščeno radi zahajajo ljudje vseh starosti, spolov, poklicev, različni po izobrazbi in usmerjenosti, različnih značajev in interesov?! Zakaj?

Knjižnica je namreč prostor, kjer vsak najde nekaj zase, tu se srečujemo z mislimi in izsledki ljudi, ki so živeli pred tisočletji, pred stoletji, ali ljudi, ki žive danes in nam prav zdajle sporočajo aktualna dogajanja ali nas seznanjajo z naj-sodobnejšimi dognanji.

V sodobni knjižnici smo lahko vsak trenutek povezani z znanjem celega sveta, saj nam to omogoča računalniška tehnologija.

Vse to bogati našega duha, tu dobimo odgovore na najrazličnejša vprašanja, tu vedno iščemo resnico, tu si oblikujemo in gradimo našo zavest in značaj, tu izpopolnjujemo naš jezik, vzgajamo čut za lepoto. Obogateni z znanjem in duhovnimi vrednotami bomo znali preoblikovati in dograjevati svet, dati življenju novo kvaliteto, ustvariti nekaj novega za človeštvo. Tako bomo postali in ostali kamenček v mozaiku človeške zgodovine in civilizacije.

Konec leta, natančneje 2. decembra 1995, poteče petdeset let, odkar je bila na predvečer obletnice rojstnega dne pesnika Franceta Prešerna prvič odprta nova škofjeloška Ljudska knjižnica. V

časovnem razponu petdeset let ne pomeni veliko, pa vendar je jubilej za ustanovo častitljiv in tudi slovesen praznik. Ko človek doživi Abrahama, se zave, da je stopil v že zrela leta s precejšnjimi življenjskimi izkušnjami, zato se rad ozre na prehojeno pot in naredi inventuro. To velja tudi za našo knjižnico, Knjižnico Ivana Tavčarja. Datum 2. december 1945 pravzaprav pomeni samo začetek znova oživiljene knjižničarske dejavnosti na Škofjeloškem. Knjižničarstvo kot ena od vej kulturne dejavnosti, ki jih je takratna oblast skušala razvijati v družbenem življenju, ni bilo za te kraje nič novega. Knjižnice so bile na tem ozemlju doma že prejšnja desetletja, pa ne le desetletja, temveč stoletja. O tem pričajo zanimive ohranjene zbirke knjig, ki so bile last gradov (v Zgodovinskem arhivu knjižna zbirka iz svetoduškega ali Ajmanovega gradu, Wolkenspergova knjižnica iz Puštalskega gradu, ki jo hrani Loški muzej, gotovo je tudi Loški grad imel svojo zbirko knjig, za katero pa ni podatkov, ampak le domnevamo) in samostanov (knjižnica v Kapucinskem samostanu in knjižnica, ki so jo imele najprej sestre klarise, pozneje pa sestre uršulinke v uršulinskem samostanu). Večje zbirke knjig so imela tudi župnišča; sestavljale so jih knjige, ki so bile last cerkve, pa tudi knjige, ki so jih posamezni župniki volili v zapuščinah.

Čas narodne prebujenosti po marčni revoluciji leta 1848 pa je za slovenstvo vnete Ločane spodbudil, da so 10. septembra 1862 ustanovili Narodno čitalnico. To so pravzaprav začetki javnega knjižničarstva, ko knjige niso več privilegij in bogastvo izbranih, imenitnikov, temveč postajajo last neke družbe, ki se želi izobraziti in dokazati svojo nacionalnost z jezikom. Namenjene so javnosti. Delovanje čitalnice zasledujemo vse do leta 1922. Ob svoji 60. obletnici je bila ena od osmih preostalih od nekdanjih 63 čitalnic na Slovenskem. Leta

Odprtje novih prostorov knjižnice v Šolski ulici (leta 1978)

1924 so se člani čitalnice prostovoljno razšli, knjižnico in inventar pa predali Sokolskemu društvu. V času pred prvo svetovno vojno lahko spremljamo še nekatera bralna društva kot na primer leta 1891 ustanovljeno Slovensko bralno društvo, pa leta 1894 ustanovljeno Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov, ki se leta 1903 preimenuje v Katoliško izobraževalno društvo. V zadnjih dveh desetletjih pred drugo svetovno vojno delujeta v Škofji Loki dve knjižnici, ena pri Sokolskem društvu, ki je bilo liberalno usmerjeno, druga pa pri Prosvetnem društvu, ki je bilo usmerjeno klerikalno. Močne so tedaj še učiteljska knjižnica na meščanski in osnovni šoli ter knjižnici uršulink in kapucinskega samostana.

Leta 1932 je bil v Škofji Loki ustanovljen Krožek prijateljev Francije in ta je imel tudi svojo knjižnico, pretežno v francoskem jeziku.

Druga svetovna vojna je žal večino

tega bogastva (verjetno več kot 8000 knjig) uničila. Knjige je okupator požgal ali pa so jih odpeljali v papirnice.

Močno bralno kulturo in ljubiteljstvo do knjig dokazuje število naročnikov na knjige Mohorjeve družbe. Od leta 1894, ko je število naročnikov v dekaniji 1927, do leta 1985, ko je to število 1216, je opaziti večja nihanja navzdol le v času prve svetovne vojne.

Takoj po drugi svetovni vojni so se zbrali kulturi in knjižnici naklonjeni Ločani in njihova prva misel je bila namenjena vnovični oživitvi knjižnice. Zbrali so 689 knjig in začeli delati. Praznujemo torej poveljnih 50 let, v katerih je knjižnica nedvomno dosegla velik in bogat razvoj.

Za prvo desetletje (1945–1955) je značilno, da je delo potekalo na ljubiteljski ravni. Knjižnica deluje v okviru kulturnega društva SKUD »Tone Šifrer«. V tem obdobju doživi svoj vrhunec med leti 1951 in 1953, ko izposoja preseže 18.000

knjig. V tem času se mora trikrat seliti, ker knjižni fond hitro narašča. Leta 1954 dobi svoje prostore v namensko zgrajeni stavbi, Domu Zveze borcev.

V začetku drugega desetletja (1955–1965) nastanejo kadrovske in finančne težave, kar se kaže tudi pri rezultatih izposoje. Leta 1962 postane samostojen zavod z nazivom Ljudska knjižnica. V istem letu je imenovana za matično knjižnico. Po nastopu profesionalnega knjižničarja, profesorja Janka Kreka v drugi polovici obdobja razvije bogato strokovno delo (preureditev knjižnega fonda po sistemu UDK in prostem pristopu leta 1960–61) in čitalniško dejavnost. Uvaja nove oblike kulturne ponudbe.

V tretjem desetletju (1965–75) se je knjižnica utrdila kadrovsko, strokovno in organizacijsko, razvila je knjižnično mrežo in matično dejavnost. Leta 1972 jo Skupščina občine preimenuje v Knjižnico Ivana Tavčarja Škofja Loka. Odpre poseben pionirski oddelek. V prvi polo-

vici desetletja močno razvije izposajo s potujočimi kovčki, v drugi polovici pa že postavlja knjižno zalogo v stalna izposojevališča; 1970 v Žireh, 1971 v Gorenji vasi, 1973 v Železnikih in 1975 na Trati. Izposoja presega že število 60.000 knjig.

Četrto desetletje (1975–85) pomeni za knjižnico pravi preporod, saj se leta 1978 preseli v prenovljene prostore Ljubljanske banke, Šolska 6, kjer domuje še zdaj. Dejavnost naravnost zaduha in se močno razširi. Obisk in izposoja se povečata okrog 60%, izposoja preseže 100.000 enot. Knjižnica razvija nove oblike dela z bralci, pripravlja literarne večere, pravljicne ure, glasbene večere, predavanja z diapozitivi in podobno. Leta 1981 je sredi najplodnejšega dela umrl bibliotekar profesor Janko Krek, dolgoletni ravnatelj knjižnice. Z njim je stroka izgubila uglednega strokovnjaka, knjižnica odličnega vodjo in organizatorja ter animatorja kulture v Škofji Loki.

V tem obdobju knjižnica izjemno napreduje, zlasti v približevanju uporabnikom – bralcem. Leta 1982 postane ravnatelj knjižnice profesor Ludvik Kaluža. Veliko skrb namenja izpolnjevanju standardov in normativov pri nabavi gradiva in izposoji. Razvija različne oblike dela z bralci, močno utrdi in razširi knjižnično mrežo, uvede računalniško tehnologijo, začne z iskanjem možnosti za gradnjo nove knjižnice. Poglobljanje v stroko ga povezuje s strokovnimi združenji knjižničarjev, tudi na Ministrstvu za kulturo cenijo njegovo strokovnost, zato postane član več ekspertnih skupin.

V drugi polovici obdobja se pojavljajo težnje po stabilizaciji, ves trud knjižnice in občinske kulturne skupnosti je usmerjen v doseganje standardov pri nakupih literature (1 nova knjiga na 10 prebivalcev v občini). Tedaj doseže nabava 4.000 knjig letno. Celotna knjižna zaloga v mreži doseže ob koncu obdobja 73.000 enot, izposoja pa 150.000 enot. Leta 1984 knjižnica odpre novo izposojevališče v Gorenji vasi. Nove prostore sta s svojimi sredstvi omogočila RUŽV in KS. V oktobru tega leta vzpostavimo zamelek vzajemne knjižnice v tovarni Termopol v Sovodnju.

Peto desetletje (1985–1995) kaže zanimiv razvoj knjižnice. Konstantno se pojavlja težava s pomanjkanjem sredstev za nabavo literature, spremenjenega standarda 200 novih knjig na 1.000 prebivalcev ne moremo dosegati. Nabava literature se giblje v tem obdobju od 3.100 do 5.500 knjižničnih enot letno, v jubilejnem letu pa vse kaže, da se bomo morda prvič močno približali standardu I in vpisali približno 7.000 enot knjižničnega gradiva.

Posebno skrb namenjamo nabavi slovenike in skrbno dopolnjujemo strokovne zbirke. Z letom 1989 začnemo nabavljati AV gradivo (kasete, videokasete, CD). Močno se poveča število naslovov periodike (130 naslovov). Iz-

posoja dosega v začetku tega obdobja 150.000 enot, proti koncu obdobja, to je l. 1994 pa naraste na 265.000 enot. Število bralcev raste od 54.000 do 100.000 letno. Izposoja in obisk dosežeta kulminacijo v letih 1992 in 1993. Izposoja naraste v letu 1992 za 25%, naslednje leto še za 16%, obisk se poveča leta 1992 za 28%, leta 1993 pa še za 17%. Danes knjižnica razpolaga s približno 111.000 enotami knjižničnega gradiva v mreži, vključuje okroglo 9000 bralcev in po oceni bo v letu 1995 izposodila 270.000 enot.

V marcu 1985 preselimo izposojevališče v Železnikih iz Prosvetnega doma na Češnjico. Potekajo pogovori o obnovitvi izposojevališča na Trati, ki smo ga morali leta 1982 zaradi stiske s prostorom v OŠ Trata zapreti.

Leta 1986 nam uspe preseliti mladinski oddelek v prvo nadstropje in odpreti novo izposojevališče na Trati. Kot matična knjižnica nudi strokovno pomoč pri ureditvi dela Kapucinske knjižnice za dostop javnosti (1986/87), pomoč knjižnici Srednje lesarske šole v Škofji Loki, pomoč pri preureditvi specialne knjižnice v tovarni Jelovica (1990).

Leta 1993 nam uspe preseliti knjižnico v Železnikih v nove in večje prostore, že naslednje leto 1994, pa še knjižnico v Žireh in sicer v prostore nekdanjega Zdravstvenega doma. Pri obeh preselitvah in preurejanju so nam pomagala podjetja s sponzorskimi sredstvi.

Knjižnica v obdobju 1988–1989 izpelje raziskovalno nalogo o stanju vseh knjižnic v občini.

Leta 1989 je za knjižnico prelomno, saj dobi prve računalnike. Preidemo na računalniški vpis knjig in izdelavo inventarne knjige in katalogov v programu STEVE, v marcu 1994 pa osvojimo nov program za obdelavo knjižničnega gradiva in sicer sistem MOLJ, ki omogoča inventarni in kataložni vpis gradiva, izposoja še vedno poteka v programu VIR,

ki ga je knjižnica vpeljala marca 1992. Dogajanje zadnjih nekaj mesecev kaže, da dejansko že prehajamo na sistem CO-BISS, ki bo povezoval vse splošnoizobraževalne knjižnice v Sloveniji v enoten knjižnično informacijski sistem. Povečale so se možnosti iskanja po zbirkah drugih knjižnic, kar omogoča povezava z omrežjem ARNES. Povezani pa bomo tudi s sistemom INTERNET.

V zadnjem desetletju je knjižnica prerasla iz krajevne splošne knjižnice v pravi informacijski center, govorimo lahko že o izobraževalni, kulturni in informacijski ustanovi z bogato razvejanimi oblikami kulturne ponudbe. Če bi imela na razpolago veliko večje prostore, bi lahko vse dejavnosti še boljše razvila in prezentirala. V letu 1990 je potekel rok pogojne matičnosti. Zaradi vse hušje prostorske stiske knjižnica ne izpolnjuje prostorskega normativa. Zato zadnjih pet let skupaj z ustanoviteljem, Občino Škofja Loka, iščemo možnosti za novo gradnjo knjižničnih prostorov. Novogradnja knjižnice je že več let prioriteta. Upamo, da bomo s skupnimi naporii dočakali tudi dan, ko bo knjižnica našla svoj dom in v njem res polno razvila vse oblike svoje dejavnosti.

Po 12 letih nas je z oktobrom 1994 zapustil ravnatelj Ludvik Kaluža. Kot profesor slavist je skrbel za bogatenje knjižničnega fonda, posebno slovenike, skrbno bdel nad knjižnično mrežo in preselil vsa izposojevališča ter mladinski oddelek. Njegova zasluga je uvajanje računalniške tehnologije v knjižnično delo. Njegovo delo pa je pustilo trajen pečat tudi v stroki in strokovnih združenjih. Velike napore je vložil v priprave za gradnjo nove knjižnice, izdelal programske in prostorske zasnove, ki bodo strokovna izhodišča za novogradnjo. Delavci knjižnice bomo še dolgo pogrešali njegovo pošteno in odkrito človeško držo in družbo.

Ko skozi časovna obdobja sledimo te-

meljnemu poslanstvu knjižnice, lahko ugotovimo, da je v prejšnjem stoletju budila in bodrila narodno pripadnost in zavest, ohranjala ljubezen do slovenskega jezika, izobraževala ljudi. Vse te naloge je skozi desetletja ohranjala in izpolnjevala, kolikor so ji to dopuščale politične in družbene razmere, pa seveda sredstva.

Po drugi svetovni vojni naj bi knjiga pomagala izrinjati nepismenost, ohranjala in oblikovala jezik, širila znanje, utrjevala nacionalno zavest. Tedaj je veljalo geslo: knjigo v vsako vas! Za to obdobje je značilen amaterizem, v Sloveniji je le nekaj profesionalnih knjižnic.

Od 60-ih let dalje pa se začne pojavljati težnja po profesionalnosti. Knjižničarstvo dobi zakon in svojo šolo. Oboje rodi sadove: profesionalnost v stroko prinese kvaliteto. Knjižnica postaja pomemben subjekt v procesu izobraževanja. V začetku 70-ih let je vzpostavljen koncept enotne knjižnične mreže, v 80-ih pa vstopa v našo stroko računalništvo. Knjižnice postajajo najširša informacijska središča, ki se lahko povezujejo s svetom.

Danes knjižnico enakovredno vzorejamo s šolo; lahko trdimo, da je knjižnica danes že način življenja, postaja nepogrešljiv segment družbenega življenja in utripa nekega kraja. Če so bralci včasih obiskovali knjižnico enkrat ali dvakrat tedensko, lahko za današnjega bralca trdimo, da živi s knjižnico vsakodnevno. Zato mu mora biti namenjeno čimveč časa. Irena Sapač, ravnateljica Univerzitetne knjižnice v Mariboru, je nedavno lepo definirala sodobno knjižnico: to je ustanova brez sten, saj uporabniku ni več potrebno priti v prostore knjižnice, ker se lahko poveže z njo od doma ali iz službe preko računalnika (CD-ROM). Vrhunska računalniška tehnologija to že omogoča.

Petdesetletnico knjižnice smo praznovali s slovesnostjo, ki smo jo priredili v hotelu Transturist, v petek, dne 1. decembra 1995, na predvečer ustanovitve knjižnice, ki je bila prvič odprta 2. decembra 1945. leta. Slovesnost je potekala v svečanem vzdušju ob navzočnosti Igorja Prodnika, predstavnika Ministrstva za kulturo RS, predstavnice Republiške matične službe Silve Novljanove, predstavnikov gorenjskih knjižnic, škofjeloškega župana Igorja Drakslerja, freisinškega nadžupana Dietra Thalhammerja, Rudolfa Goergeja in drugih gostov iz Freisinga ter številnih Škofjeločanov in ljubiteljev knjižnice.

Jubilej smo počastili s slovesnim nagovorom, ki sem ga pripravila kot ravnateljica knjižnice, z branjem odlomka iz Brižinskih spomenikov, ki so povezani z zgodovino Škofje Loke, z recitacijo odlomka iz Škofjeloškega pasijona – prvega slovenskega dramskega teksta in z besedo domačega klasika dr. Ivana Tavčarja.

Ob tej priložnosti smo se spomnili vseh prizadevnih knjižničarjev, ki so s svojim delom pripomogli k uspehu knjižnice in najzvestejših bralcev. Podelili smo jim zahvale in priznanja.

Na svečanosti smo javno predstavili jubilejni zbornik z naslovom Knjižnice na Škofjeloškem, ki sem ga podpisana uredila. Prispevki devetnajstih avtorjev so ubrani na teme knjiga, knjižnice, knjižničarji. Knjiga ima 274 strani in 31 slik oziroma grafičnih prilog. Naslovnico je opremila z inicialo akad. slikarka Maja Šubic, knjiga sama je bila oblikovana in pripravljena za tisk v Studiu Grad, tiskala jo je Tiskarna Slovenija v 500 izvodih. Tekste je lektoriral Ludvik Kaluža.

Škofjeloško ozemlje ima bogato zgodovino, več kot 800 let je bilo last freisinških škofov. Zato smo navezali stike z mestom Freisingom in povabili smo tamkajšnjega kulturnega delavca, go-

spoda Rudolfa Goergeja, da nam predstavi znamenito in bogato škofovsko knjižnico v Freisingu. Odzval se je našemu vabilu in nam poslal zanimiv in obsežen prispevek, ki ga objavljamo v originalu in s slovenskim povzetkom.

Razmišljanje o knjižnici avtorice Silve Novljanove, svetovalke za splošnoizobraževalne knjižnice pri Republiški matični službi, nas uvede k osrednjim prispevkom.

Ker je Knjižnica Ivana Tavčarja jubilant, so osrednji prispevki namenjeni seveda prav njej. Prispevka sta Javne knjižnice v Škofji Loki od Narodne čitalnice do Knjižnice Ivana Tavčarja avtorja Matjaža Eržena, ter Programske in prostorske zasnove preureditve Knjižnice Ivana Tavčarja, avtorja Ludvika Kaluže. Prvi prikazuje razvoj javne knjižnice skozi neko zgodovinsko obdobje, drugi pa oblikuje strokovne in programske temelje za novogradnjo knjižnice v sedanjem obdobju.

Prispevka o matičnosti in o potujoči knjižnici avtorice Ane Florjančič skušata podrobneje predstaviti določene segmente dejavnosti in funkcij osrednje matične knjižnice.

Koliko in kateri knjižničarji so skozi povojna desetletja izposojali v naši knjižnici, govori prispevek Tinke Štukl in Karin Pečnikar z naslovom Škofjeloški knjižničarji. Posebno zanimivo je pričevanje dr. Branka Berčiča, upokojenega profesorja bibliotekarstva, o prvih povojnih letih v knjižnici, ko je tudi sam delal v njej kot študent. Kot ilustracijo k zgornjim prispevkom objavljamo nekaj razmišljanj in mnenj, ki so jih na našo željo napisali zvesti bralci. Strokovno delo v knjižnici nam predstavljata prispevka Snežne Taler o katalogih, ki jih knjižnica ima in o uvajanju računalniške tehnologije v knjižnično delo. Marija Lebar predstavlja bogato prireditveno dejavnost knjižnice, ki dopolnjuje strokovno delo. Prispevek Vinka Demšarja,

ki je bil v zadnjih letih predsednik izvršnega sveta Občine Škofja Loka, nam osvetljuje dejstva, kako se je občina kot naš ustanovitelj pripravljala na gradnjo nove knjižnice. Zelo zanimiv in tehten je prispevek Janeza Kreka, ki je bil pred nekaj leti svetovalec sedanjega ministra za šolstvo in šport Slavka Gabra, o šolski politiki in javnih knjižnicah. Dana Mohar, knjižničarka na Osnovni šoli Cvetko Golar na Trati, pregledno predstavlja bogato dejavnost šolskih knjižnic na tem ozemlju.

Posebej so predstavljene strokovne knjižnice. Dr. Metod Benedik opisuje zgodovino Kapucinske knjižnice Kapucinskega samostana v Škofji Loki. V prispevku Mire Kalan je predstavljena knjižnica Loškega muzeja. Mag. France Štukl, kot škofjeloški arhivar, išče sledove starih knjižnic na Loškem ozemlju.

Končno še v dveh krajših sestavkih predstavljamo dve specialni knjižnici: Tatjana Murn, profesorica in knjižničarka v Centru slepih in slabovidnih dr. Antona Kržišnika, poroča o delu in vlogi njihove knjižnice, Jožica Žepič, sedaj že upokojena knjižničarka in arhivarka v knjižnici tovarne Jelovica pa predstavlja njihovo interno specialno knjižnico, ki smo jo pred nekaj leti pomagali preurediti.

Avtorica zadnjega prispevka sem sama. Pred dobrim letom sem prevzela dolžnosti ravnateljice knjižnice in s tem seveda tudi vse naloge, ki jih je prineslo jubilejno leto. Že takoj, ko smo se odločili, da izdamo jubilejni zbornik, smo sklenili, da moramo prevzeti glavnino dela sami delavci knjižnice in predstaviti kaj novega. Vse, kar smo odkrili novega ali zanimivega, pa ni zajeto v prispevkih, sem skušala obdelati v prispevku: Še o nekaterih knjižnicah v Škofji Loki, kjer predstavljam pet, z novo knjižnico, pravzaprav šest knjižnic.

Sledi povzetek vsebine zbornika v angleškem jeziku in predstavitev sodelujo-

čih avtorjev. Na koncu zbornika je objavljena fotokopija tiskanega kataloga knjig knjižnice Narodne čitalnice v Škofji Loki z naslovom »*Imenik knjig ljudske knjižnice »Nar. Čitalnice« v Škofji Loki*« iz leta 1908. Publikacija je redok primer tiskanega kataloga knjig. Doslej edini ohranjen primerek je hranila NUK v Ljubljani. Spomladi smo želeli katalog preslikati, da bi ga predstavili na razstavi, pa so nas obvestili, da velja za izgubljenega. Ob pripravi gradiva za razstavo pa smo našli lepo ohranjeno fotokopijo, ki nam je omogočila, da katalog ponovno predstavimo bralcem.

V okviru praznovanj petdesetletnice smo v knjižnici pripravili dve razstavi:

– Knjižnica Ivana Tavčarja skozi pet desetletij. Pripravil jo je Matjaž Eržen ter

– Ekslibris in literatura. Slednjo smo pripravili z Društvom exlibris Sloveniae Ljubljana. Zanj se je posebno zavzel njen dolgoletni član in tajnik dr. Rajko Pavlovec.

Obe razstavi sta bili odprti na predvečer slovesnosti ob petdesetem jubileju, 30. novembra 1995.

Na koncu naj predstavim še člane organizacijskega odbora za pripravo jubilejnega zbornika:

dr. Branko Berčič – upokojeni prof. bibliotekar Škofja Loka,

dr. Metod Benedik – Kapucinski samostan Škofja Loka,

Vinko Demšar – RS, Upravna enota Škofja Loka, Škofja Loka,

Matjaž Eržen – Knjižnica Ivana Tavčarja, Škofja Loka,

Ana Florjančič – Knjižnica Ivana Tavčarja, Škofja Loka,

Ludvik Kaluža – Tehniška založba Slovenije, Ljubljana

Janez Krek – Pedagoška fakulteta, Ljubljana,

Mira Kalan – Loški muzej, Škofja Loka,

Franc Podnar – Muzejsko društvo, Škofja Loka,

Karin Pečnikar – Knjižnica Ivana Tavčarja, Škofja Loka,

mag. Franc Štukl – Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Škofja Loka,

Tinka Štukl – Knjižnica Ivana Tavčarja, Škofja Loka,

in častni član:

Igor Draksler, župan občine Škofja Loka.

V i r i

Janko Krek, Ljudska knjižnica v Škofji Loki v zadnjih letih, *LR* 9, 222–224, Škofja Loka, 1962.

Janko Krek, Ob dvajsetletnici Ljudske

knjižnice v Škofji Loki, *LR* 12, 120–121, Škofja Loka, 1965.

Janko Krek, Petindvajset let Ljudske knjižnice v Škofji Loki, *LR* 17, 274–277, Škofja Loka, 1970.

Ludvik Kaluža, Ob štiridesetletnici Knjižnice Ivana Tavčarja, *LR* 32, 314–319, Škofja Loka, 1985.

Ludvik Kaluža, Petinštirideset let Knjižnice Ivana Tavčarja v Škofji Loki, *LR* 37, 321–326, Škofja Loka 1990.

Irena Sapač, Knjižnice so že v 21. stoletju, *Delo*, 19. 6. 1995.

Letna poročila knjižnice od 1985 do 1994, arhiv Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka.

Knjižnice na Škofjeloškem – jubilejni Zbornik ob 50-letnici Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, 1995.

Ana Florjančič